

Kainuun liitto

Talous- ja toimintasuunnitelma 2017 – 2019 Talousarvio 2017

**TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA
2017 – 2019
JA
TALOUSARVIO 2017**

Kainuun liitto 2015

C:8

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
Puh. 08 615 541
Faksi 08 6155 4260
kainuunliitto@kainuu.fi
Kuvat: Ila Samoil, Heli Pyykkönen

C:8
ISBN 978-952-6685-40-3 (painettu)
ISBN 978-952-6685-41-0 (verkkojulkaisu)
ISSN-L 2323-7546
ISSN 2323-7546 (painettu)
ISSN 2323-7554 (verkkojulkaisu)

Kajaani 2016

Sisällysluettelo

1. MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS.....	6
2. KAINUUN LIITON TOIMINTAYMPÄRISTÖ	9
3. MAAKUNNAN JOHTAMINEN JA SUUNNITTELU	10
3.1 Maakunnan yhteistoiminta ja johtaminen	10
3.2 Suunnittelujärjestelmä.....	10
3.3 Luottamushenkilöhallinto	10
3.4 Liiton toimintamalli	11
4. STRATEGISET TAVOITTEET 2017 – 2019	14
4.1 Liiton toimintastrategia	15
4.2 Strategiset tavoitteet vuosille 2017–2019	16
5. TAVOITTEET JA TOIMINTA VUOSINA 2017–2019.....	20
5.1 Tulevaisuus.....	20
5.2 Maakuntaohjelma – Kainuu-ohjelma.....	20
5.3 Maakuntakaava.....	21
5.4 Elinkeinot ja aluekehitys.....	21
5.5 Edunajaminen ja yhteistyö	22
5.6 Kansainvälinen toiminta	23
6. TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA V. 2017–2019	25
6.1 Yleisperustelut	25
6.2 Talousarvioasetelma ja sitovuustaso	25
6.3 Kainuun liiton talousarvio ja -suunnitelma 2017 – 2019	26
6.4 Henkilöstösuunnitelma 2017	31
6.5 Ohjelmarahoitus.....	32

1. MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Maakuntauudistus – suuri haaste Kainuussakin

Suomessa käynnistyy v. 2019 maakuntapohjalle rakentuva uusi, demokratiaan perustuva hallintotaso. Maakunnalle siirretään sote-integraatio, maakunnan liiton tehtävät sekä muita, pääosin ELY-keskusten nyt hoitamia alue-, maaseutu- ja yrityskehitystehtäviä ml rakennerahastotoiminta. Itsehallintoalueen ylimmät päättäjät valitaan vaaleilla ja sen rahoitusmalli perustuu käynnistysvaiheessa valtion budjettirahoitukseen.

Kainuun hallintokokeilun ansiosta meillä on edellä kävijän asema tulevaan uudistukseen nähden: sote-integraatio on toiminut toistakymmentä vuotta, uuden sairaalan rakentamisella vahvistetaan toimintojen integraatiota edelleen. Kainuun liiton ja Kainuun ELY-keskuksen tehtävien yhdistämiseen on myös hyvät, yhteistyöhistorian luomat lähtökohdat.

Kainuun maakuntauudistuksen esivalmistelun projektisuunnitelmassa Kainuun maakunnan muutosvisio on määritelty seuraavasti:

”KAINUTLAATUISEN PALVELEVA JA ELINVOIMAINEN EDELLÄKÄVIJÄMAAKUNTA”

Visio korostaa oma-aloitteisuutta ja yhteisvastuuta uuden Kainuun maakunnan tulevaisuudesta ihmisten hyvinvoinnille tärkeiden palvelujen järjestämistä, alueen elinvoiman sekä kasvun vahvistamista.

Kaksitoista syytä miksi Kainuussa on herättävä uudistukseen:

Sote- ja maakuntauudistus on julkisten palvelujen kustannusten hillinnän ja palvelujen turvaamisen kannalta välttämätön koko maassa. Maakuntauudistus on erityisen tarpeellinen Kainuulle, jotta alueen kehityssuuntaa voidaan kääntää myönteiseksi – hallintokokeilussahan tämä tavoite jäi toteutumatta.

Kun Kainuun hallintokokeilussa luotiin edelleen jatkuva ja koko maassa ainutlaatuinen sosiaali- ja terveystalouden integraatio, niin tuleva maakuntauudistus muuttaa Kainuussakin paljon. Olen kiteyttänyt muutostarpeet seuraavasti:

- 1. Valta ja vastuu.** Kaikkien tärkein muutos, joka tulee saada aikaan, on todellisen vallan ja vastuun ottaminen Kainuussa maakunnan päättäjien omiin käsiin. Todellinen muutos Kainuun kehityssuuntaan vaatii vahvaa tahtoa ja tulevaisuuden uskoa. Kainuun kehityksen kääntäminen myönteiseen suuntaan oli hallintokokeilumme perimmäinen tavoite. Silloin muutosta ei saatu aikaan. Olemme saaneet uuden mahdollisuuden, joka on käytettävä!
- 2. Maakuntavaalit.** Maakunnallinen demokratia palaa maakuntavaalien ja -valtuutettujen muodossa, jopa uusia osallistumisen muotoja tulee kuvaan. Jos Kainuun kuntapäättäjät olisivat halunneet jatkaa Kainuun hallintokokeilua, tätä muutosta (kokeilun aikaiseen tilanteeseen) ei olisi tapahtumassa. Nyt kun demokraattinen aluetaso tulee koko maahan, muuttuvat niin valtion ja maakuntien kuin maakuntien ja kuntien keskinäiset suhteet uuteen asentoon.

3. **Kainuun sotien yhden organisaation malli jakautuu osiin.** Nykyisten lakiluonnosten mukaan Kainuussa tapahtuukin disintegraatio – sotien järjestäjäorganisaatio tulee eriyttää tuotannosta. Yhden organisaation sijaan saamme maakuntakonserniin eri tavoin liittyviä organisaatioita ns. palvelukonserniin. Sellainen ei synny ilman työtä. Kun valinnanvapautta ja kilpailuttamista koskevat pykälät ovat yhä avoinna, ei tarkkaan voi arvioida miten paljon muutoksia tämä uudelleen organisointi tuo tullessaan.
4. **Tietojärjestelmät (ict-palvelut) menevät lähes kokonaan uusiksi.** Jotta koko maassa saadaan sosiaali- ja terveydenhoitopalveluille ns. saumattomat palveluketjut on tarpeen luoda yhteiset tietokannat ja saada ”tieto seuraamaan asiakasta”. Myös palvelujen digitalisointiin on suuria mahdollisuuksia, mutta vanhat tietojärjestelmät eivät niitä tue. Toivottavasti myös huomataan, että Kainuun kaltaisella laajalla alueella on digipalvelujen saatavuus turvattava laajentamalla nopeaa laajakaistaverkkoa.
5. **Niin sotien kuin muikin maakuntahallinnon rahoittaa jatkossa valtio, eivät Kainuun kunnat.** Tämä tuo Kainuulle uusia haasteita erityisesti sote-palvelujen järjestämisen osalta. Tosin vielä emme tiedä, mikä on tarkkaan ottaen muiden kuin sote-tehtävien määrä ja rahoitus Kainuussa.
6. **Valtio saa tiukemman otteen sotien kustannuksista, palvelurakenteesta ja ohjauksesta.** Kainuussa on pystyttävä järjestämään ne palvelut, jotka valtio lainsäädännöllään antaa ja sillä rahoituksella, jonka valtio antaa. Sote-uudistuksen tavoitteena on koko maassa mittava kustannusten kasvun hillintä. Toisin sanoen kustannustehokkuuden on parannuttava Kainuussakin, vaikka täällä kustannuksia on jo saatu kuriin integroimalla palvelut yhden organisaation alle.
7. **Maakunnalle tulee uusia tehtäviä myös valtion aluehallinnosta.** Kainuun hallintokokeilussakaan ei ollut mukana ELY-keskus, TE-toimisto tai AVI. Tehtävien siirroista ei ole vielä lakiesityksiä, hallituksen linjaukset kuitenkin tarkoittavat tulevien maakuntien olevan monialaisia ja ennen kaikkia aluekehittämiseen ja alueiden käyttöön liittyviä tehtäviä kootaan niille merkittävästi.
8. **Kajaanin kaupungin hallinnoima Kainuun pelastuslaitos integroituu joko Pohjois-Pohjanmaan tai Kainuun maakunnan alaiseksi.** Oleellisen tärkeää on, että pelastuslaitos on kiinteä osa Kainuun ensihoidon järjestelmää.
9. **Kainuun maakunta joutuu ottamaan kiinteistö-, ict-, henkilöstö- ja taloushallinnon palvelut uusilta valtakunnallisiksi perustettavilta palvelukeskuksilta.** Tätä ”pakkomalli” sitonee Kainuun päättäjien käsiä niin että nykyisen kaltainen Kainuun kuntien, liiton ja sotien keskenään järjestämät yhteiset palvelut pitää purkaa ja organisoida uudella tavalla. Hyvällä syyllä olemme kysyneet, onko tämä itsehallinnon hengen mukaista.
10. **Maakunnan suunnittelukoneisto saa uuden muodon ja tehtävät.** Maakuntastrategialla saadaan ohjata myös maakunnan järjestämisvastuulle tulevia tehtäviä, sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä yritys- ja työvoimapalveluja. Yritys-, maatalous-, maaseutu- ja hankerahoitus ovat yhteen sovitettavissa. On vielä vaikuttamisen paikka, että liikenne-, koulutus- ja myös ympäristöasioissa maakunnan suunnitteluvastuu selkeytyisi.

11. **Kainuussa lainsäädäntöön perustuvat yritys- ja työvoimapalvelut organisoidaan uudella tavalla**, joka noudattaa periaatteiltaan sotien järjestämisen ja tuottamisen erottamista. Samaan aikaan näitä palveluja organisoidaan kasvupalvelut -nimikkeeseen alle. Niiden tuottamista TEM haluaa myös ohjata mahdollisimman paljon yksityisten markkinoiden hoidettavaksi. Siirtyvätkö työnvälityspalvelut yrityksille tai vaikeasti työllistyvien palvelut osaksi sotien palveluja jää vielä nähtäväksi.
12. **Kainuun kuntien talouden perusteet muuttuvat.** Kaikkien kuntien veroprosenttia leikataan 12,3 % -yksikköä ja valtionosuudet kuntapalvelujen tuottamiseen jyvitetään uudelleen. Vaikka uudistuksessa pyritään kustannusneutraaliuteen, kuntakohtaisilta ehkä yllättäviltäkin muutoksilta ei voi välttyä.

Sipilän hallituksen ohjelma sekä maakuntaudistusta koskevat linjaukset 7.11.2015 ja 5.4.2016 ovat olleet ratkaisevia Kainuun maakunnan tulevien vuosien kehittämisenäkymien kannalta. Kainuu tulee muodostamaan yhden 18:sta tulevasta itsehallinnollisesta maakunnasta, jotka juridisesti perustetaan suunnitelman mukaan 1.7.2017 ja jotka aloittavat toimintansa 1.1.2019.

Vuoden 2017 aikana eduskunnassa käsitellään kaikki keskeinen lainsäädäntö, joka määrittelee tulevien maakuntien tehtävät, toimintamallin ja rahoituksen, Kainuun liitolla yhdessä muiden maakunnan liittojen ja Kuntaliiton kanssa on vielä iso urakka edessään lakiluonnosten korjaamiseksi maakuntien aitoa itsehallintoa tukeviksi. Maakuntien aluekehitystehtävä ja sen suhde valtion talouden suunnitteluun (neuvottelumenettely) on yksi keskeinen määrittelyn kohde. Samoin tehtäväkenttä kaipaa edelleen selkeyttämistä ja tehtäväkokonaisuuksien kokoamista niin, että kaikki alueellisesti merkittävät tehtävät ja vastuut saadaan maakuntien hoidettavaksi.

Tavoitteena on, että uudet maakuntaorganisaatiot perustetaan 1.7.2019 alkaen toimeenpanolailla, joka myös luo maakuntien perustamista toimeenpanevan väliaikaishallinnon. Ennen sitä Kainuussa valmistellaan hallintomuutosta ns. esivalmisteluvaiheen ajaksi perustetun valmisteluorganisaation ja muutosjohtajan ohjaamana. On tärkeää, että valmisteluvaiheessa Kainuun muutosvision mukaisesti saamme tulevalle maakuntaorganisaatiolle yhtenäisen tilannekuvan, tavoitteet ja yhteistyöhengen, joka kantaa Kainuun tulevaa maakuntaa eteenpäin.

Pentti Malinen

2. KAINUUN LIITON TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kainuu-ohjelma määrittelee Kainuun liitolle maakunnan kehittämisen haasteet ja kehittämissuunnitelmat. Kainuu-ohjelman maakuntasuunnitelmaosio linjaa maakunnan kehittämisen tavoitteet pitkällä aikavälillä (vuoteen 2035) ja maakuntaohjelma lähiajan (valtuustokauden 2014–2017) kehittämisen strategiset valinnat.

Kainuun alueellisessa profiilissa korostuvat vahvuuksina luonto, tila ja erilaiset luonnonvaroihin liittyvät fyysiset resurssit sekä toimiva infrastruktuuri. Nämä yhdessä luovat pohjan aluelähtöiselle ja omaehtoiselle kehittämiselle – erityisesti uutta nousua hakevalle biotaloudelle, globaalisti kasvavalle matkailulle ja kestäväälle kaivannaistoiminnalle sekä Kainuulle luonteville teknologia-aloille. Maakunnan elinkeinorakennetta pyritään muuttamaan kilpailukykyisemmäksi ja iskunkestävämmäksi näitä vahvuusalueita kehittämällä.

Kainuun elinkeino- ja aluerakenteelliset lähtökohdat kestävät shokkeja ovat tilastojen ja resilienssitutkimusten valossa heikot, erityisesti Kehys-Kainuun osalta. Muutosjoustavuus on luonnollisesti heikko pienillä talousalueilla ja erityisesti harvan asutuilla maaseutualueilla, joilla aluetalous rakentuu muutaman valikoidun vahvuuden varaan. Tämä näkyy myös kehittämissuunnitelmien allokointiosissa siten, että monipuoliset kaupunkiseudut hyötyvät niistä eniten – ja näin niiden suhteellisen vahva ”iskunkestävyys” vahvistuu kehittämistyön kautta entisestään.

Endogeeninen, alueen omiin vahvuuksiin perustuva, aluekehittäminen vaatii Kainuussa samalla sekä resurssien tehokasta ja innovatiivista hyödyntämistä että hyödyntämisen monipuolista mahdollistamista (edellytysten luontia) – erityisesti osaamisen ja infran kehittämisen kautta.

Haastavasta toimintaympäristöstä huolimatta Kainuun edellytykset selvittää nopeasti ja ketterästi eteen tulevia ongelmia ovat hyvät. Tämä johtuu pienessä maakunnassa maakuntatasolla hyvin toimivasta ennakointi- ja suunnittelujärjestelmästä, hyvästä yhteistyöstä, vastuullisesta toimintakulttuurista, erittäin vahvasta paikallistuntemuksesta sekä korkeasta sosiaalisesta pääomasta. Instituutit ja kehittämistyötä tukevat infrastruktuurit ovat Kainuussa toimivia.

Kainuun luontaisiin vahvuuksiin perustuvien kärkitoimialojen kirjo on suhteellisen monipuolinen ja liikevaihdon kehitys on ollut viimeiset vuodet melko tasaista. Tosin kaivannaistoiminta on heilahdellut jyrkästi Talvivaaran / Terrafamen toimintamuutosten mukana. Toimialoilla ei vielä nähty suurta kasvua, mutta sitä on kuitenkin odotettavissa erityisesti biotalouteen, kaivannaistoimintaan ja kansainväliseen matkailuun liittyen. Biotalous on monia toimialoja, kuten maa- ja metsätalous ja uusiutuva energia, yhteen kokoavana klusterina henkilöstömäärältään ja liikevaihdoltaan Kainuun suurin elinkeinoklusteri.

Suomen talouskasvun perustekijöistä (biotalous, cleantech ja digitaalisuus) löytyy kainuulaisia painotuksia, jolloin Kainuun kehittämistoimet painotetaankin luovasti alueellisten erityispiirteiden mukaan.

Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä ja sen kärkialat (Matkailu ja palvelut, Teknologia-alat, Biotalous ja Kestävä kaivannaistoiminta) on vahva kehittämisen painopiste varautumisessa tuleviin, nopeastikin esiin nouseviin haasteisiin. Klusteripohjaisen kehittämissuunnitelman rinnalla on syytä aktiivisesti hakea uusia kasvun mahdollisuuksia myös uudeltaisista ”toimialakombinaatioista” ja verkostoista – kansainvälistämällä ja rakentamalla kehittämissuunnitelmaa myös alueen ulkopuolelle – biotalous on tässä erityisesti avainasemassa.

3. MAAKUNNAN JOHTAMINEN JA SUUNNITTELU

3.1 Maakunnan yhteistoiminta ja johtaminen

Kainuun maakuntaohjelman mukaan: ”Tavoitteena on vahva maakunnallinen sosiaalinen pääoma, jonka rakennusaineita ovat luottamus, laajapohjainen yhteistyö ja uudistumiskyky. Ratkaisevan tärkeää Kainuu kehittymisessä on alueen ja sen toimijoiden uudistumiskyky ja yhteistyö alueen sisällä, kansallisesti ja kansainvälisesti.”

Kainuu toimii sekä Pohjois-Suomen neuvottelukunnan että Itä-Suomen neuvottelukunnan jäsenenä ja pyrkii edistämään aktiivisesti myös koko IP -suuralueen yhteisiä intressejä.

Keskeisiä alue- ja muuhun yhteistyöhön liittyviä tapahtumia vuonna 2017 ovat Suomi 100 juhluvuoden lukuisat tapahtumat, joista valtakunnallisena tapahtumana on Hossan kansallispuiston avajaiset 17.6.2017.

3.2 Suunnittelujärjestelmä

Kainuun liiton toimintaa ohjaavat aluekehityslaki, maankäyttö- ja rakennuslaki sekä Kainuu-ohjelma, joka koostuu pitkän tähtäyksen strategisesta maakuntasuunnitelmasta 2035 ja maakuntaohjelmasta 2014–2017.

Suunnitelmaosiolla suunnataan ja ohjelmaosiolla ohjataan kehittämistoimia, joiden keskeisin työkalu on vuosittain tarkistettava maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU), jonka MYR hyväksyy. Siihen sisältyy ja sitä tukee myös yhteisesti sovittu edunvalvonta.

Laajalla maakuntaohjelmalla on alueellisessa kehittämistyössä erityisen vahva asema, joka tulee aluekehityslaista (§ 32–34). Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetty maakuntakaava linkittyy kehittämistyöhön siten, että se ohjaa kuntakaavoitusta, viranomaisten alueidenkäyttöä koskevaa suunnittelua ja päätöksentekoa sekä osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita.

3.3 Luottamushenkilöhallinto

Maakuntavaltuusto

Kainuun liiton toimintaa ohjaa ja valvoo Kainuun maakuntavaltuusto. Valtuusto päättää Kainuun liiton taloudesta, sen toiminnan ohjauksesta ja tätä toimintaa ohjaavista suunnitelmista. Lisäksi maakuntavaltuusto asettaa liiton toiminnalle tavoitteet. Huhtikuussa 2017 järjestetään kuntavaalit ja sen jälkeen kuntien uusien valtuustojen järjestäytyessä valitaan maakuntavaltuuston uusi kokoonpano, joka toimii tammikuussa 2018 järjestettäviin suoriin maakuntavaaleihin saakka. Maakuntavaltuusto kokoontuu neljä kertaa vuonna 2017.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus valvoo kuntayhtymän etua, edustaa kuntayhtymää ja tekee sen puolesta sopimukset. Maakuntahallitukselle kuuluu toimiston toiminnan ohjaus, liiton tehtävistä huolehtiminen siten, kuin niistä on lainsäädännön kautta velvoitettu ja lisäksi kuin niistä on perussopimuksessa sovittu.

Maakuntahallitus käsittelee liiton toimintaa, taloutta ym. koskevat raportit ja päättää niiden toiminnalta tulevista toimenpiteistä, mikäli niihin on aiheutta tai tarvetta.

Maakuntahallituksen toimikausi päättyy kesällä 2017. Huhtikuun kuntavaalien jälkeen kuntien maakuntavaltuustoon valitsevat jäsenet valitsevat uuden maakuntahallituksen. Maakuntahallitus kokoontuu 11–12 kertaa vuonna 2017.

Tarkastuslautakunta

Maakuntavaltuusto on valinnut Kainuun liiton tarkastuslautakuntaan 7 jäsentä. Tarkastuslautakunnan tehtäviä ovat kuntalain 121 §:n lisäksi tarkastussäännön 4 § pohjalta: seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja muullakin tavoin tarkkailla tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tilanteen mukaan tehdä esityksiä tämän toiminnan kehityksestä. Tarkastuslautakunta huolehtii siitä, että tilintarkastuksella on käytettävissään tarpeeksi voimavaroja, jotta hyvä tilintarkastus ei esty ja että se on tarpeeksi kattavaa laajuudessaan. Tarkastuslautakunnan tulee tehdä omia aloitteitaan ja esityksiään siitä, että tilintarkastajien ja sisäisten tarkastajien tehtävät toimivat yhteensopivasti tarkoituksenmukaisesti.

Tarkastuslautakunnan toimikausi päättyy kesällä 2017 kun huhtikuun kuntavaalien jälkeen kuntien maakuntavaltuustoon valitsevat jäsenet kokoontuvat ja valitsevat tarkastuslautakunnan uuden kokoonpanon Tarkastuslautakunta kokoontuu 4-5 kertaa vuonna 2017.

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR)

Maakunnan yhteistyöryhmä on asetettu maakuntahallituksen toimesta perustuen aluekehityslakiin. Yhteistyöryhmä koostuu maakunnan liitosta sekä sen jäsenkunnista, valtioon hallintoon kuuluvat organisaatiot ja viranomaiset jotka rahoittavat ohjelmia. Myös työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt ym. kansalaisyhteiskuntaa edustavat järjestöt ovat edustettuina yhteistyöryhmässä. MYR:ssä on 16 jäsentä, viisi jäsentä kustakin kolmesta taustatahosta sekä puheenjohtajana maakuntahallituksen puheenjohtaja. Lisäksi yhteistyöryhmään on nimetty 8 asiantuntijajäsentä. Maakunnan yhteistyöryhmä kokoontuu vuonna 2017 arviolta 5-7 kertaa.

Kainuun maakunnallinen nuorisovaltuusto

Maakunnallisen nuorisovaltuuston tehtäväkenttää ei ole sääntelyn kautta määritelty erikseen. Nuorisolain 8 § mukaan tämä toiminta voi olla kuitenkin tässä tapauksessa maakunnallista nuorisotyötä sekä politiikkaa ja näiden asioiden käsittelyä. Toimintamuotoina valtuustolla on yksi/kaksi kertaa vuodessa järjestettävä nuorisofoorumi, kansanedustajien ja kummivaltuutettujen tapaamiset, kokouksiin osallistuminen maakuntavaltuustossa sekä osanottaminen tulevaisuutta koskevien suunnitelmien tekemiseen ja selvittämiseen. Nuorisovaltuusto kokoontuu 3-4 kertaa vuonna 2017.

3.4 Liiton toimintamalli

Kainuun liitto edistää kainuulaisten hyvinvointia sekä alueensa kestävästä kehittämisestä. Kehitysalueina ovat muun muassa toimintaympäristö, elinkeinot ja palvelut. Tämä edistää yhteistyötä maakunnallisessa kehittämisessä olennaisten toimijoiden kanssa ja toisaalta Kainuun liitto myös valvoo kuntalaisten ja kuntien etuja näissä kehityskuvioissa. Toteuttaakseen näitä suunnitelmia liiton tulee tehdä kehitys-, tutkimus-, suunnittelu- ja edunvalvontatyötä ja tätä kautta toimia jäsenkuntia yhteen sitovana yhteistyöelimenä.

Kainuun liiton perustehtävä ovat vuoden 2015 perussopimuksen mukaan; toimia Kainuussa aluekehitys- ja suunnitteluviranomaisena.

Lisäksi liitto vastaa alueen yleisestä kehittämisestä maakunnassa, sekä edistää suunnitelmien toteutumista. Rahoitus- ja rakennerahastolain mukaan maakuntaliiton tulee myös toteuttaa EU-ohjelmien mukaisia suunnittelu- ja toimeenpanotehtäviä. Maakunnan ulkopuolisista asioista Kainuun liitto vastaa muun muassa lainsäädännön kautta sille määrätyistä erinäisistä tehtävistä sekä lisäksi sen jäsenkuntien sille antamista tehtävistä.

Kainuun liiton tulee valvoa maakunnan etua Euroopan politiikan tasolla, kuin myös muissa kansainvälisesti relevanteissa kuvioissa, joka ilmenee kumppanuuksien ja yhteistyöverkkojen hoitamisena maakunnan ulkopuolisessakin toiminnassa (ks. kuvio edunajamisesta).

Tämän lisäksi liiton tulee myös huolehtia maakunnan ulkopuolisesta positiivisesta tunnettavuudesta sekä kansallisella, että kansainvälisellä tasolla. Jäsen kunnat voivat yhteisesti velvoittaa Kainuun liittoa hoitamaan jotakin erityistehtävää maakunnassa.

Sisäinen toiminta: Kainuun liiton hallintosäännön 31 §:n mukaisesti on asetettu Kainuun liiton johtoryhmä, johon kuuluvat maakuntajohtaja ja vastuualuepäälliköt sekä henkilöstön edustaja.

Vuonna 2015 hyväksytyssä organisaatorakenteessa on maakuntajohtajan alaisuudessa kolme vastuualuetta, joissa kussakin on oman erikoisvastuualueensa päällikkö. Vastuualueet jakaantuivat elinkeinot ja aluekehitykseen, alueidenkäyttöön, sekä hallintopalveluihin. Edellä mainittujen vastuualueiden lisäksi Kainuun liitossa on viestintätiimi, kansainvälisten asioiden tiimi sekä maakunnan edunajaminen.

Vastuualueista:

Elinkeinot ja aluekehityksen perustehtäviin ja tavoitteisiin on asetettu maakuntasuunnitelman laatiminen, maakuntaohjelman seuranta ja laatiminen. Lisäksi tähän kuuluu myös maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman laatiminen. Toimintaympäristön muutosten ennakointi, arviointi ja seuranta ovat olennainen osa aluekehitystä, samoin kuin aluekehityslakiin perustuvan kansallisen ja EU:n alue- ja koheesiopolitiikan suunnittelu ja toteuttamisen johtaminen sekä koordinaatio Kainuun maakunnassa.

Tämän lisäksi liiton aluekehitys osallistuu muun muassa lailla säädettyyn alueyhteistyöhön Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien välillä. Kansainvälinen yhteistoiminta muiden lähialueiden kanssa kuuluu myös osaksi perustehtäviä samoin kuin edunajaminen yhdessä alueen muiden viranomaisien kanssa sekä muu yhteistoiminta alueen maakuntien kanssa ja muut yhteisesti sovitut tehtävät. Maakuntauudistus vaikuttaa jonkin verran uuden maakuntaohjelman laadintaprosessiin, joka käynnistetään vuonna 2017.

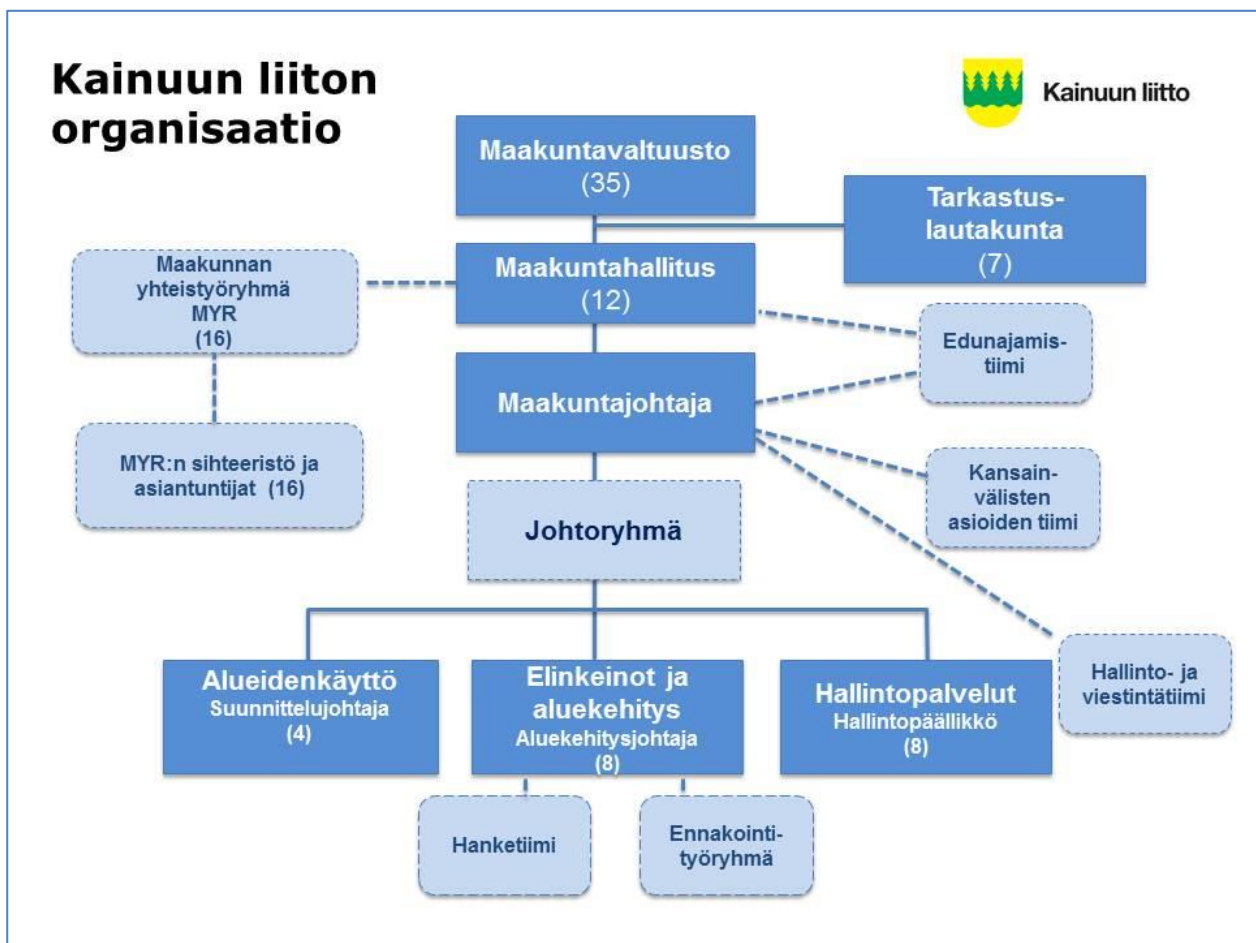
Alueidenkäyttöön kuuluu maakuntakaavan ajan tasalla pitäminen, kehittäminen ja sen laatiminen. Lisäksi erityisalueelle kuuluu alueen yhdyskuntarakenteen, ympäristön, kulttuurin ja ympäristön ja näiden edellä mainittujen alueiden yleiseen kehitykseen liittyvä ennakointi ja seuranta. Liikennejärjestelmäsuunnitelma, sekä maakunnallisesti laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitteluprosessien aloittaminen sekä tähän kytkeytyvän yhteistyön johtaminen, yhteensovittaminen suhteessa maakunnan suunnitelman kanssa ovat osa alueidenkäytön tehtäväaluetta.

Sovittuja tehtäviä tällä erityisalalla ovat muun muassa maankäyttö, energia, liikenne, luonnonvarat, ympäristö ja vaikutusten arviointi, sekä näiden toimialavastuu asiantuntemuksen, lausuntojen ja edunvalvonnan kautta. Viimeiseksi perussopimus voi velvoittaa muita yhteisesti määrättyjä tehtäviä.

Hallintopalvelut keskittyvät hallinnon tukipalveluihin, joihin sisältyy luottamushenkilöhallinto ja viraston toimintaedellytykset. Talous-, henkilöstö-, ja tietohallinnon palvelut liitto ostaa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä heidän kansa tehdyn tukipalvelusopimuksen pohjalta.

Viestintä ja markkinointi tukee Kainuu-ohjelmassa määriteltyjen maakunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista. Viestintä huolehtii siitä, että kainuulaiset ja liiton sidosryhmät saavat riittävästi ja ajoissa tietoa päätöksistä ja vireillä olevista asioista.

Viestintä myös tukee kansalaisten osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa asioihin jo valmisteluvaiheessa. Viestintä on olennainen osa edunajamista. Viestinnän ja markkinoinnin tehtävänä on myös huolehtia yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa Kainuu-kuvan kirkastamisesta niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Maakuntavaltuustossa on 35 jäsentä, maakuntahallituksessa 12 jäsentä ja tarkastuslautakunnassa 7 jäsentä.

4. STRATEGISET TAVOITTEET 2017 – 2019

Kainuun liitto toimii Kainuun aluekehitys- ja suunnitteluviranomaisena. Lisäksi se vastaa kehittämissuunnitelmien toteuttamista, EU -ohjelmiin liittyvien aluekehitys- ja rakennerahastolain mukaisia suunnittelu ja toimeenpanotehtäviä. Kainuun liitto lisäksi vastaa sille määrätystä ja / tai jäsenkunnilta tulleista tehtävistä. Maakunnan etujen ajaminen kansallisella ja EU -tasolla ovat olennainen osa tehtäviä, jotka tulevat esiin yhteistyön ja kumppanuuksien vaalimisessa ja hoitamisessa. Lisäksi liitto pitää huolen maakunnan positiivisesta mielikuvasta maakunnassa, Suomessa ja ulkomailla.

Kainuu-ohjelma

Kainuu-ohjelma muodostuu maakuntasuunnitelmasta 2035 ja maakuntaohjelmasta 2014–2017. Maakuntasuunnitelma linjaa maakunnan kehittämisen pitkänaikavälin tavoitteet ja maakuntaohjelma puolestaan lähitulevaisuuden strategioita.

Strateginen tavoite: Kainuu-ohjelmassa esitetään tulevaisuuden visio vuodelle 2035, johon pyritään pääsemään seuraaviin haasteisiin vastaamalla ja panostamalla: Kainuulaisten hyvinvointia pyritään parantamalla 1) alueen elinvoimaa ja työllisyyspolitiikkaa; 2) saamalla aikaan toimivan aluerakenteen ja yhteistyön luontevuuden kautta paikallisesti toimivia palveluita; josta päästään takaisin 3) eli kainuulaisten hyvinvointiin ja sen kasvattamiseen.

Maakuntakaava

Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa. Maakuntakaavassa esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavalla ohjataan kuntien kaavoitusta ja viranomaisten toimintaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen myötä maakuntakaavat hyväksytään jatkossa maakuntahallituksessa ilman ympäristöministeriön vahvistamista. Parhaillaan on vireillä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden laatiminen.

Kainuun maakuntakaava mukailee lähtökohdiltaan maakuntasuunnitelmassa ja -ohjelmassa esille tulleita aluekehityksen peruseriaatteita ja ydinstrategioita. Ensimmäinen näistä keskittyy elinkeinojen kehittämiseen, jossa erityisesti biotalouden, kaivannaisteollisuuden ja matkailun tarpeet ja tulevaisuuden näkymät pyritään ottamaan huomioon. Näitä tukevat toisena osa-alueena toimintaympäristöön liittyvät tekijät esimerkiksi matkailuun vaikuttavat kulttuuriperinnön ja luonnon vaaliminen, jotka näkyvät rakennushistoriallisten kohteiden, muinaismuistojen ym. koskevissa selvityksissä.

Metsätaloutta ja luontoarvoja koskien on selvitetty suojeluverkostojen ja -alueiden ulkopuoliset uhanalaiset eliöstöt ja lajistot sekä alueet. Kolmantena isompana teemana ovat nousseet esiin palvelut ja niiden tarjoaminen maakunnassa perustuen kolmen keskuksen malliin palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa.

Aluerakenteen lähtökohtana tulevat olemaan Kajaani – Sotkamon kehittäminen maakuntakeskuksena, Kuhmoa ja Suomussalmea kehitetään seudullisina keskuksina ja muita kuntakeskuksia paikallisina asumisen, työpaikkojen ja palvelujen keskuksina. Kaikkien osa-alueiden kehittämistä tuetaan liikenneverkostojen uudistamisella ja maakunnan ylittävillä kehittämisvyöhykkeillä.

Strateginen tavoite: Vahvistetaan Kainuun vetovoimaisuutta saavutettavuuden kilpailukyvyyn, kehittämisen, osaamisen ja asuinpaikan viihtyvyyden kautta. Hyvä saavutettavuus, elinvoimaiset kuntakeskukset ja taajamat ovat erityisen tärkeitä alueen tasapuoliselle kehitykselle väestön hyvinvoinnin näkökulmasta. Kainuussa on monimuotoinen, terve ja luonnonmukainen ympäristö.

4.1 Liiton toimintastrategia

Kainuun liiton perustehtävä tulevan maakuntahallinnon käynnistymiseen asti:

Kainuun liitto toimii Kainuussa **aluekehitysviranomaisena** aluekehittämislainsäädännön perusteella. Kainuun liitto vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä maakunnassa ja edistää suunnitelmien toteuttamista sekä toteuttaa lain mukaiset EU-ohjelmien suunnittelu- ja toimeenpanotehtävät. Nykyinen aluekehitys- ja rakennerahasto-lainsäädäntö on tullut voimaan 17.1.2014 ja maakuntauudistusta varten säädösten valmistelu on käynnissä vuoden 2017 aikana.

Maankäyttö- ja rakennuslain perusteella Kainuun liiton tehtävänä on toimia maakunnan **suunnitteluviranomaisena**. Lain mukaan maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma - maakuntaohjelma. Maakuntasuunnitelma ohjaa maakuntakaavojen ja maakuntaohjelmien laatimista.

Kesällä 2012 hyväksytyn perussopimuksen mukaan Kainuun liitto edistää asukkaiden hyvinvointia ja kestävä kehitystä alueellaan (missio).

Kainuun liiton toiminta-ajatus, arvot ja visio

Kainuun liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden toimintaympäristön, elinkeinojen ja palveluiden kehittäjänä. Liitto edistää yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa ja ajaa maakunnan asukkaiden ja kuntien etuja. Tämän toteuttamiseksi liitto toteuttaa hankkeita ja tekee tutkimus-, kehittämis-, suunnittelu- ja edunajamistyötä toimien jäsenkuntien ja muiden sidosryhmien yhteistyöelimenä. *Kainuu-ohjelma* on Kainuun liiton toiminnan linjausten perusta, joka antaa tavoitteet liiton toiminnalle.

Kainuun liiton toiminnalliset arvot ovat vastuullinen asiantuntemus, avoin vuorovaikutus ja keskinäinen luottamus.

Kainuun liiton *visiona* on olla arvostettu ja tuloksellinen Kainuun kehittäjä ja haluttu yhteistyökumppani.

Kainuu-ohjelmassa *Kainuun kehittämisen arvoiksi* määriteltiin:

- uudistuminen ja luovuus
- kehitysmuotoisuus ja rohkeus
- positiivisuus, kannustavuus ja suvaitsevaisuus sekä
- työn ja yrittäjyyden arvostus.

Kainuun maakunnan kehittämisvisio 2035 on määritelty maakuntaohjelmassa:

Hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu

Kainuulaisten hyvinvointi ja elämisen laatu tehdään osaamisella, yrittämisellä ja yhteistyöllä, rohkeasti uudistuen.

4.2 Strategiset tavoitteet vuosille 2017–2019

Maakuntaohjelman toimenpiteet toteutetaan koko maakunnan laajuisesti, mutta strategiset toimenpiteet ja painopisteet ja niiden intensiivisyys riippuu kunkin alueen erityispiirteiden, tarpeiden ja kehitysmahdollisuuksien välisestä suhteesta ja sen toteutumisesta.

Elinkeinoelämän sekä toimintaympäristön kehittäminen

Lähde: Maakuntaohjelma 2014–2017

P&K ja mikroyrityksillä on Kainuun alueella keskeinen rooli alueen työllisyyden turvaamisessa sekä elinkeinoelämän elinvoimaisuuden, monipuolisuuden ja joustavuuden ylläpidossa. Tulevaisuudessa tullaan panostamaan juuri niihin yrityksiin, joilla on arvioiden mukaan vahvimmat edellytykset kasvun ja sen mahdollisuuteen sekä suureen alueen ja aluetalouden positiiviseen vaikutukseen.

Yritysten toimivuus ja kasvumahdollisuudet ovat tärkeä edellytys sille, että niiden potentiaalia pyritään kasvattamaan yhteistyö- ja tukitoiminnalla. Tämä ei koske pelkästään olemassa olevia

yrittäjiä, mutta myös uusia yrityksiä, jonka pohjalta kumppanuudet ja keskinäiset vuorovaikutusverkot ja niiden laaja-alaisuus korostuvat uudella tavalla.

Tulevat muutokset maakunnan elinkeinorakenteen sekä työvoiman suhteen pakottavat varautumaan esimerkiksi kysynnän muutoksiin uudella tavalla. Tässä innovaatiotoiminta on pakollinen osa ja tällöin korostuvat etenkin tietotekniset ratkaisut, sähköinen kaupankäynti ja digitalisaatio, joita tulee soveltaa Kainuun elinkeinoelämässä, kuin myös koulutuksessa ja julkisissa palveluissa. Tässä nousee tärkeään asemaan tietoverkkoliikenteen kehittäminen, jotta vanhentuneesta infrastruktuurista ei tule pullonkauloja elinkeinoelämän ja sen tarjoamien palveluiden kehityksen esteeksi. Tavoiteaikataulu kaikkien yhteyksiä tarvitsevien yritysten saavuttamisessa on ohjelmakauden loppuun mennessä.

Kehittämislinjaukset

- Yritysten kasvun tukeminen
- Uusiutuva energia ja energiatehokkuus
- Osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen
- Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonta ja laatu
- Yhteistyön tiivistäminen työllisyydessä
- Koulutusketjun turvaaminen
- Etäopiskelumahdollisuuksien ja verkko-opiskelun parantaminen
- Opiskeluaikojen lyhentämisen ja työelämään sijoittumisen nopeuttamisen kehittämiskokeilu
- Pienyritystoiminnan kehittämiskokeilu

Vuonna 2015 valmistuneen alueellisen metsäohjelman ja Kainuun liiton toimesta toteutetun biotuotetehdasta koskevan esiselvityksen perusteella erityiseksi kehittämiskohteeksi on noussut metsien raaka-ainevaroihin perustuvan puunjalostuksen ja biotuotealan kehittäminen. Tähän liittyvänä kärkitavoitteena on olemassa oleviin ja uusiin puun jatkojalostusta toteuttaviin yrityksiin perustuvan monipuolisen biotuoteklusterin muodostaminen Kainuuseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteiden kehittäminen

Lähde: Kainuu-ohjelma, HE 53/2013

Kainuun liitto pyrkii alueellisen kehittämisen perustehtäviensä kautta vaikuttamaan maakunnan Sosiaali- ja terveydenhuollon nykyisiin ja tulevaisuuden haasteisiin. Tavoitteeksi on asetettu, että kainuulaisten toimintakyvyn ja terveyden parantaminen sekä eriarvoisuuden **vähentäminen** terveydenhuolto palveluissa. Sosiaalihuollossa taas tullaan keskittymään työllisyyden, työhön kiinnittymiseen, työn mielekkyyden, työhyvinvoinnin ja toimeentulon parantamiseen. Lisäksi pyritään siihen, että alueen yhteisöllisyyden kokeminen ja työosaamisen vahvistaminen olisivat ensiarvoisen tärkeitä asioita.

Maakuntaohjelma 2014 – 2017 ja EU:n rakennerahastokauden 2014 – 2020 toteutuminen

Maakuntaohjelma 2014–2017: Hyväksyttiin Kainuun maakuntavaltuustossa kesäkuussa 2014. Kainuu-ohjelma muodostuu maakuntasuunnitelmasta 2035 ja maakuntaohjelmasta 2014–2017. Se linjaa kehittämisen tavoitteet pitkällä aikavälillä ja maakuntaohjelma lähivuosien strategian. Maakuntaohjelman ohella maakuntakaava, maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) ja yhteinen edunvalvonta ovat konkreettisia kehitystyökaluja maakunnallisessa toiminnassa. Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, valtion viranomaisten ja

alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen kanssa. Lisäksi viranomaisten tulee ottaa omassa toiminnassaan ja päätöksissään huomioon olemassa oleva maakuntaohjelma, sekä pitkällä että lyhyellä ajalla, jotta niiden asettamat tavoitteet toteutuisivat. (Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista 32, 34 §).

Rakennerahasto-ohjelma:

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU): Valmistellaan kahden vuoden välein maakuntaliiton johdolla. Rakennerahasto-ohjelmakauden hankkeistuksen täydentämiseen sekä Maaseutu- ja kalatalousrahastojen alueelliseen suuntaamiseen on keskitytty TOPSU (2017–2018) valmistelussa. Raja-alueiden ja Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien käynnistymiseen panostetaan vuoden 2017 aikana tarkkaan. TOPSU:lla 2017–2018) pidetään maakuntaohjelma relevanttina; myös maakuntaudistuksen valmistelun ajan.

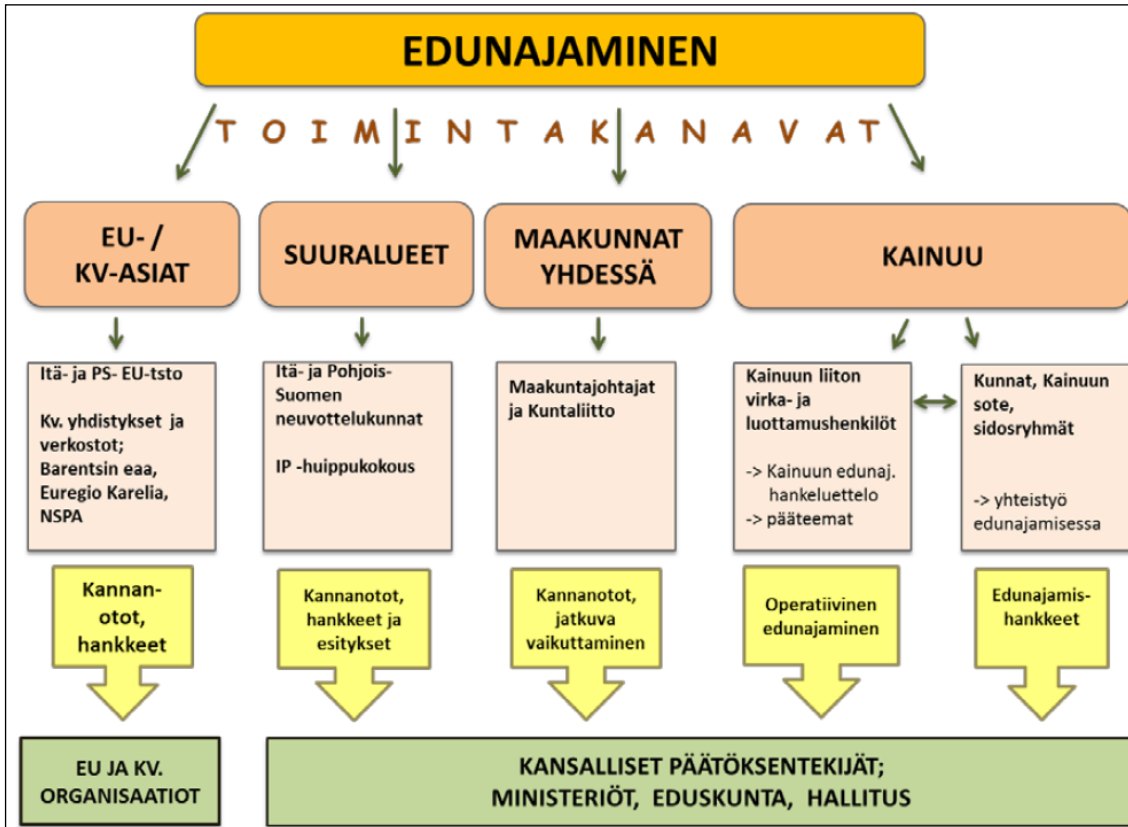
Ennakointi ja osaamisrakenteiden kehittäminen Kainuussa

Maakunnassa olemassa olevan ennakointitiedon ja – yhteistyön hyödyntämisessä ja parantamisessa huomattiin tarve aikaisempina vuosina, jonka vuoksi käynnistettiin ennakointihanke vuosille 2013–2015. Hankkeen päämääränä oli luoda paremmat edellytykset alueen päättäjille ja heidän yhteistyöverkostoille luoda ennakoivia toimintamalleja, joiden pohjalta voitaisiin paremmin reagoida alueeseen suoraan tai välillisesti vaikuttaviin globaaleihin trendeihin. Hankkeen myötä ennakointi on saatu olennaisemmaksi osaksi maakunnallista päätöksentekoa ja sen toimijoita, koska näiden ja ennakointiasiantuntijoiden välillä on nyt vuorovaikutuksellinen kommunikointikanava (esim. Teema- ja tulevaisuusfoorumit, raportit). Asiantuntijoille rakennettu ennakointiportaali on toiminut ennakointitiedon levittämisen kanavana ja sisällön tuottamisesta on annettu selkeät vastuut.

Ennakoinnissa on edistymisestä huolimatta eräitä kehittämisen alueita: jäsenten keskinäistä viestintää tulee ylläpitää (esim. kokousten korvaaminen sosiaalisella medialla / sähköisillä työkaluilla). Jälkimmäisten osa-alueiden käytössä on kehitettävää etenkin aktiivisuuden puolella toimijoiden osalta. Lisäksi ryhmän tulisi tulevaisuudessa toimittaa tietoa avoimemmin saataville ennakointiportaaliin, jotta yhteisesti jalostettu tieto ja viisaut tulevat kokousten ulkopuolisten toimijoiden käyttöön. Iso vetovastuu tulevina vuosina tulee olemaan Kainuun liitolla.

Maakunnan edunajaminen ja yhteistyö

Edunajaminen ja alueyhteistyö ovat keinoja toteuttaa maakuntaohjelmaa ja aluekehitystehtävää. Tähän kokonaisuuteen kuuluu kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta sekä ennakoiva edunajaminen kuvan mukaisesti jäsennettynä. Kainuun liiton edunajamista koordinoi maakuntajohtajan vetämä edunajamistiimi. Tiimin toimintatapaa uudistetaan toimintavuoden aikana. Kainuu ohjelmassa päätettiin siitä, että maakunnassa ryhdytään ajamaan yhteistä etua. Tärkein työkalu yhteiselle edunajamiselle on vuosittain julkaistu Kainuun edunajamisen hankeluettelo (tähän mennessä julkaistu 2013–2015).

Kuva. Edunajamisen viitekehys

Kainuun liitto toimii maakunnan edunvalvojana ja -ajajana maakuntaohjelman tunnistamien haasteiden ja asetettujen painopisteiden mukaisesti. Vuonna 2017 erityisenä vaikuttamiskohteena on maakuntauudistus. Ennakoivuus ja varautuminen äkillisiin edunvalvontatehtäviin jatkuu.

5. TAVOITTEET JA TOIMINTA VUOSINA 2017–2019

5.1 Tulevaisuus

Ennakointi, seuranta ja tietopalvelu

Aluekehityksen ennakointi on Kainuu-ohjelman tavoitteiden toteutumisen aktiivista seurantaan sekä EU-ohjelmien toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointia. Ennakointiin ja seurantaan liittyvää tietoaaineistoa ylläpidetään www.kuiskintaa.fi -sivustolla.

5.2 Maakuntaohjelma – Kainuu-ohjelma

Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma ovat lakisääteisen aluesuunnittelun ja -kehittämisen keskeiset välineet.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma (TOPSU) on asiakirja, jonka maakunnan liitto valmistelee ja maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) hyväksyy. TOPSU kootaan lähtökohtaisesti kahden vuoden välein, mutta tarkistetaan vuosittain. Käytännössä siis vuoden 2016 lopulla laadittu TOPSU 2017–2018 ohjaa kehittämistyötä ohjelmakauden loppuun, jopa hieman ylikin.

Mukana TOPSU:n valmistelussa ovat olleet Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset sekä Kainuun liitto. TOPSU:n aineistoja on koottu eri yhteyksissä. Kainuun liitto kiersi Kainuun kunnat keväällä 2016, jolloin saatiin esityksiä kuntien strategisista linjauksista. Lisäksi pyydettiin laajasti hanke-ehdotuksia Kainuu-ohjelman toimeenpanoon ja edunvalvontaan kesän 2016 aikana.

TOPSU:lla ohjataan ennen kaikkea hanketoimintaa siten, että maakuntaohjelman strategiset linjaukset ja painopisteet tulevat huomioiduksi ja eri rahoittajatahojen rahoituskriteerit täytetään. Kainuuta kehitetään ennakoiden ja mahdollisimman konkreettisilla sekä yritystoiminnan kehittämistä ja työllisyyttä edistävillä toimenpiteillä seuraavasti:

1. aluekehittämis- ja yrityshankkeet ovat tarkkaan eri kohderyhmille täsmällisesti kohdennettuja välineitä
2. laajemmin kehittymisedellytyksiä luovat yhteistyö-, kaavoitus- ja infrastruktuurihankkeet
3. Kainuun omat ja muiden alueiden kanssa yhdessä tehtävät edunajamistoimenpiteet tukevat laajasti koko alueen kehittymistä.

Alueelle suoraan suunnattujen rakennerahastokehittämisresurssien vähetessä tuetaan jatkossa entistä voimakkaammin erilaisten kilpailtujen rahoituslähteiden hyödyntämistä hankkeiden toteuttamiseksi. Toisaalta Maaseuturahaston toiminnan käynnistyttyä ja raja-alue yhteistyön todennäköisesti käynnistyessä vuoden 2017 aikana kehittämisresurssit alueella lisääntyvät, mikä mahdollistaa hanketoiminnan uudenlaista aktivointia. Tämä aktivointityö ja sen kehittäminen ovat osa yksikön perustoimintaa talousarviovuonna.

Vuonna 2014 alkaneella EU-ohjelmakaudella on MYR:n rooli ohjelman toteutuksen koordinoinnissa vahvistunut. Liitto huolehtii MYR:n ja sen sihteeristön hyvästä toimivuudesta. Tätä kautta edunvalvonta ja muiden ohjelmien sekä rahoitusinstrumenttien yhteensovittaminen on luontevasti mahdollista.

5.3 Maakuntakaava

Maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Kainuun liiton tehtävänä on huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. Maakuntavaltuusto käynnisti kesäkuussa 2015 Kainuun kokonaismaakuntakaavan tarkistamisen. Maakuntakaavassa tullaan tarkastelemaan mm. seuraavia asiakokonaisuuksia: aluerakenne, matkailu, kehittämisvyöhykkeet, ampumaradat, kaivostoiminta, liikenne- ja logistiikkajärjestelmä, luonnonsuojelu, maa- ja kiviainesten otto, maisema-alueet, teollisuusalueet, turvetuotanto, ulkoilureitit ja virkistysalueet.

Kaavan lähtökohtia ja tavoitteita koskevasta aloitusvaiheesta kaavaprosessi on siirtymässä luonnosvaiheeseen. Maakuntahallitus on hyväksynyt maakuntakaava tarkistamisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman 13.6.2016 sekä kaavan lähtökohdat ja tavoitteet 24.10.2016. Vuoden 2017 alkupuolella kaavaluonnos asetetaan julkisesti nähtäville ja saadun palautteen perusteella käynnistetään kaavaehdotuksen valmistelu.

5.4 Elinkeinot ja aluekehitys

Maakunnallista elinkeinopolitiikkaa toteutetaan sidosryhmäyhteistyönä. Kainuun Edun, kuntien elinkeinotoiminnan ja kolmannen sektorin kesken tiivistetään vuorovaikutusta. Kuntakierroksilla ja kuntajohtajakouksissa käsitellään Kainuun liiton, Kainuun ELY:n, Kainuun Edun ja kuntien elinkeinopolitiikan linjausta, yhteistyön kehittämistarpeita sekä erilaisia ajankohtaisasioita. Elinkeinopolitiikkaa uudistetaan vahvistamalla ennakoivaa kehittämisotetta – siirrytään toteuttamaan ennakoivaa rakennemuutosta (ERM).

Liitto saa valtiolta vuosittain EU-rahoitusta ja valtion vastinrahaa sekä kytkee hankekohtaisesti myös kuntarahaa, ohjelmassa sovitusti. Liiton omasta budjetista varataan myös rahoitusta kohdennettavaksi mm. joidenkin hankkeiden omarahoitukseen. Lisäksi varaudutaan uuden maakunnallisen rahaston ja uuden valtion kansallisen maakunnallisen kehittämisrahan käyttöön erikseen täsmentyvällä tavalla.

Kainuuseen tulee rahoitusta **Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -ohjelmasta** (EU ja valtio yht.) 96,5 milj. €. Lisäksi on muuta julkista (laskennallista kuntarahoitusta) 13,8 milj. €. Vuositasolla summa tasaisen taulukon mukaan on keskimäärin 15,0 milj. €. Laskennallinen osuus koko ohjelmakaudella EAKR ja ESR on suuruusluokkaa 1 566 068 milj. € ja kokonaisvaikutus ottaen huomioon EAKR:n ja ESR:n lisäksi valtion rahoitus 2 741 000 milj. €.

Kainuun liitolla on välitettävänä rakennerahastorahaa yritystoiminnan ja osaamisen kehittämiseen vuonna 2017 (EAKR/valtio) yht. 3,137 milj. €.

Kainuun liiton päätöksentekoa ja rahojen käyttöä ohjaa rahoituslaki.

Päätöksen tekoon vaikuttaa myös TOPSU:ssa määritellyt uudet kriteerit arvioitaessa kehittämishankkeiden tukiosuuden suuruutta (vaihteluväli 50–80 %, normi 70 %).

Kriteereitä, jotka kohottavat tukiosuutta kohti ylärajaa, ovat maakuntaohjelmaan osuvuuden ja tuloksellisuuden sekä vaikuttavuuden lisäksi erityisesti

- laaja yhteistyö koko maakunnan alueella tai ylimaakunnallinen yhteistyö
- korkea yritysrahoituksen osuus kehittämishankkeen rahoituksesta
- vientiä edistävä toiminta

- uusien kasvualojen ja -yriytsten osaamistarpeiden /osaamisaukkojen tunnistus.

(Kokonaisuudessaan kriteerit löytyvät Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta, TOPSU 2017–2018.)

5.5 Edunajaminen ja yhteistyö

Suomi 100 -tapahtumien suunnittelu

Itsenäinen Suomi viettää satavuotisjuhliaan vuonna 2017. Juhlavuoden valmistelut aloitettiin vuonna 2014 kun valtioneuvoston alaisuudessa toimiva juhluvuoden sihteeristö antoi maakuntien liitoille juhluvuoden koordinaatiovastuun omilla alueillaan. Valtioneuvosto myönsi vuonna 2016 Kainuun liitolle 90 000 euron valtionavun maakunnallisten hankkeiden avustamiseen. Avustuksesta on jaettu 50 000 keväällä 2016 yhteensä yhdelletoista hankkeelle, toinen ja viimeinen hakukierros on marraskuussa 2016.

Valtakunnalliseen Suomi 100 -ohjelmaan on liitetty Kainuusta tällä hetkellä noin 60 hanketta ja mukaan ohjelmaan voi hakea vielä vuoden 2017 lokakuun loppuun mennessä. Kainuusta on tällä hetkellä mukana ohjelmassa kaikki muut kunnat, mutta Paltamo on vielä hankkeiden suunnitteluvaiheessa. Kainuu on omien hankkeiden lisäksi mukana myös useissa valtakunnallisissa hankkeissa.

Kaikkien Kainuun kuntien nimeämistä viranhaltija-edustajista ja sidosryhmien edustajista on koottu operatiivinen koordinaatioryhmä. Maakuntahallitus toimii juhluvuoden hankkeen ohjausryhmänä.

Europe Direct -tiedotuspisteen ylläpito ja tiedon välitys

Europe Direct on Euroopan komission ylläpitämä verkosto, jonka päätehtävä on välittää Euroopan valtioiden kansalaisille tietoa EU:sta. Kainuun liitto on vuoden 2015 alusta lähtien ollut Europe Direct -verkoston jäsen. Keskeisenä tavoitteena on kansalaisten osallistumisen tukeminen, esimerkiksi muualla Euroopassa tapahtuvaan työn tekoon ja opiskeluun liittyvien esteiden madaltaminen. EU-tiedotuspisteet toimivat unionin kaikkien toimielinten etäpisteinä. Ne täydentävät ja tukevat paikallistasolla komission edustustojen ja parlamentin tiedotustoimistojen työtä.

Kainuussa on tarvetta Eurooppa-tiedolle hanketoiminnassa, jotta erityisesti EU:n erillisrahoituskanavat voidaan hyödyntää nykyistä tehokkaammin. Tiedotuksen painopisteenä on myös nuorten kansainvälistymisen tukeminen ja oppilaitosyhteistyö. Kainuun liitossa ylläpidetään liiton toimiston 2. kerrokseen sijoittuvaa tiedotuspistettä ma-pe klo 9-15.

Komissio maksaa edellä kuvattujen tehtävien hoitamisesta noin 20 000 euroa vuodessa. Kainuun liitossa tehtävään käytetään yhteensä yhden henkilötyövuoden verran henkilöstöresurssia. Lisäksi tiedotuspisteen toiminnasta mm. tilavuokrista ja tapahtumien järjestelyistä ym. juoksevista menoista koituu liitolle kustannuksia noin 15 000 euroa vuodessa.

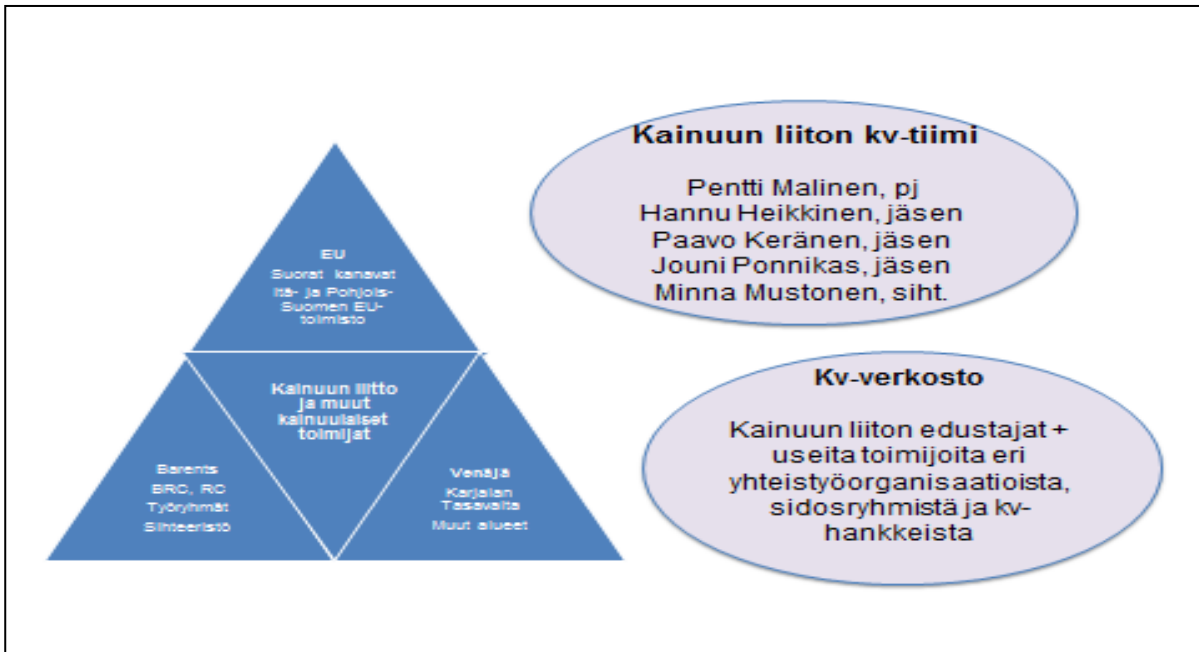
Yleinen edunajaminen

Kainuun liitossa toimii maakuntajohtajan nimeämä edunajamisen tiimi, johon kuuluvat edunajamiseen osallistuvien viranhaltijoiden lisäksi maakuntahallituksen ja -valtuuston puheenjohtajisto, kainuulaiset kansanedustajat ja Kainuun soten edustajat.

5.6 Kansainvälinen toiminta

Kainuun liitto toteuttaa aluekehitysviranomaisen rooliin kuuluvaa jatkuvaa kansainvälistä toimintaa, joka liittyy liiton perustehtäviin aluekehittämiseen ja alueiden käytön suunnitteluun. Kainuun liiton kansainvälistä toimintaa koordinoi maakuntajohtajan vetämä kv-tiimi.

Kv-tiimi ja kv-toimijaverkosto:

Kainuun liiton sisäisin järjestelyin kohdennetaan henkilöstöresursseja kansainvälisen toiminnan, etenkin kansainvälisen edunvalvonnan ja viestinnän tehostamiseksi. Tavoitteena on hyödyntää kansainvälisiä harjoittelijoita ja opinnäytetyön tekijöitä toiminnan tukena, mikä edellyttää järjestelmällistä tarpeiden ja mahdollisuuksien kartoittamista.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto

Maakunnan pysyvä edustus Brysselissä hoidetaan Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kautta; toimintaan osallistuu seitsemän maakuntaa. Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi kainuulaisten tahojen kansainvälistä toimintaa (ns. kotipesätoiminta) sekä osallistuu EU-toimiston ohjaukseen. EU-toimiston palveluita hyödynnetään Kainuussa jo hyvin, mutta enemmän hyötyä toimistosta voidaan saada aktivoimalla kv-toimintaa myös paikallisesti.

Kansainväliset verkostot

Kainuun liiton rooliin kuuluvaa EU-alueen sisäistä yhteistyötä tehdään pääsääntöisesti eri järjestöjen ja verkostojen kautta. Kainuu toimii kansainvälisissä verkostoissa ja järjestöissä, joista keskeisimmät ovat:

1. Barents-yhteistyö

Kainuun liitto osallistuu Barentsin aluehallintojen väliseen yhteistyöhön alueneuvoston, aluekomitean ja näiden työryhmien jäsenenä. Keskeinen tavoite on Barentsin alueen saavutettavuuden ja elinvoimaisuuden parantaminen. Kainuu toimii vuonna 2017 Barentsin alueneuvoston ja -komitean puheenjohtajana laatimamme toimintasuunnitelman pohjalta.

Barentsin alueellisen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä Kainuulla on vetovastuu toiminnasta. Puheenjohtajuuden hoitamiseksi liitto on koonnut omasta henkilökunnasta ja sidosryhmistä koostuvan Barents-tiimin, jota maakuntajohtaja vetää.

2. Venäjä-yhteistyö

Venäjän alueille suuntautuvassa poliittisessa yhteistyössä keskeistä on Barentsin alueneuvoston lisäksi Euregio Karelian hallituksen puheenjohtajuus (Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Karjalan Tasavalta). Euregio-toimintaa ohjaa vuonna 2014 hyväksytty yhteinen asiakirja ”Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020”.

EU:n ENI CBC - ohjelma on käynnistymässä tammikuussa 2017. Kainuun liitto tukee muiden organisaatioiden Venäjä -hankkeita ja osallistuu niiden toteuttamiseen Venäjä-strategian pohjalta. Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi rahoituskauden 2014–2020 ENI CBC -hankkeiden valmistelua ja voi toteuttaa aluekehittämiseen liittyviä hankkeita.

3. NSPA -verkosto

Kainuun liitto osallistuu Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden verkoston (Northern Sparsely Populated Areas) toimintaan. Sen keskeinen tavoite on EU:n harvaan asuttujen alueiden EU:n erityistuen asema ja sen vahvistaminen. Kainuu osallistui NSPA -verkoston yhteiseen OECD:n toteuttamaan aluetutkimukseen, jonka tuottamaa tietoa ja suosituksia hyödynnetään EU:n tulevan budjetti- ja ohjelmakauden valmisteluissa.

4. Jäsenyydet eurooppalaisissa verkostoissa EU-toimiston välityksellä

Kainuun liitto toimii eurooppalaisissa verkostoissa Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston välityksellä. Näitä ovat mm. Euroopan alueiden tutkimus- ja innovaatioverkosto European Regions' Research and Innovation Network (ERRIN). Euroopan raja-alueiden liittoon (AEBR) Kainuu kuuluu Euregio Karelian kautta.

Väestönmuutosalueiden verkosto Demographic Change Regions' Network (DCRN), Epävirallinen Itämeri-yhteistyöryhmä Informal Baltic Sea Group (iBSG), Maa- ja metsätalouteen sekä ruoantuotantoon liittyvien innovaatioiden eurooppalainen alueiden verkosto ERIAFF. Kainuun liitto kuuluu Euregio Karelian ja AER:n alaiseen RUR@CT -verkostoon. Kainuun liitto osallistuu aktiivisesti maa- ja metsätalouden kehittämiseen kohdentuvan Agricultural European Innovation Partnership (EIP-AGRI) -verkoston toimintaan.

6. TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA V. 2017–2019

6.1 Yleisperustelut

Kilpailukyky sopimuksen mukaiset kunta-alan sopimukset allekirjoitettiin syyskuussa 2016. Kunta-alan sopimukset ovat voimassa 1.2.2017 – 31.1.2018. Palkkoja ei koroteta sopimuskaudella. Muuttuneet sopimusmääräykset liittyvät pääosin lomarahen vähentämiseen, työajan pidentämiseen sekä työaikapankin hyödyntämiseen. Lomaraha maksetaan 30 %:lla alennettuna 1.2.2017 – 30.9.2019. säännöllinen työaika pitenee keskimäärin 24 tuntia vuodessa ansiotasoa muuttamatta.

Kilpailukyky sopimus alentaa kunnallisten työnantajien työvoimakustannuksia. Kilpailukyky sopimuksen ja kunnallisen eläkejärjestelmän uudistuksen myötä kunnallisten työnantajien sosiaaliturvamaksut alenevat.

EU:n rakennerahasto-ohjelmakaudella 2014 - 2020 teknisen tuen osuutta on vähennetty kolmeen prosenttiin ohjelman rahoituksesta (aiemmin 4 %). Lisäksi uudessa valtioneuvoston asetuksessa rakennerahastoista osarahoitettavien kustannusten tukikelpoisuudesta (8358/2014/§24) Ohjelman teknisestä tuesta ei korvata välillisiä kustannuksia. Tukikelvottomiksi kuluiksi luokitellaan hankehenkilöstön puhelinkulut, matkat, tilavuokrat, koneet ja laitteet sekä MYR:n kokousasialistojen kopiointikulut. Tukikelvottomat menot jäävät liiton maksettaviksi.

Heinäkuussa 2017 alkaa maakuntauudistuksen väliaikaishallinnon vaihe, tässä vaiheessa maakuntahallinnon asioita valmistellaan virkamiesohjauksessa eteenpäin. Valtion talousarvioon on ehdolla 8 miljoonan euron määräraha tehtävien hoitamiseksi, ja tästä ainakin osa kohdistettaisiin maakunnan liitoille, joiden vastuulle on toimeenpanolaissa esitetty väliaikaishallinnon henkilöstö-, tila- ja muiden toimintaresurssien varmistamista. Kainuun liiton on syytä varautua myös omien budjettivarojen kohdentamiseen näihin tehtäviin sen jälkeen, kun lopullinen tieto väliaikaishallinnon toiminnan rahoituksesta on saatu.

Voimaanpanolakiehdotuksen mukaan maakunnan alueen maakunnan liiton, kuntien, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin, pelastuslaitoksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja työ- ja elinkeinotoimiston on sovittava välittömästi tämän lain voimaantulua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta. Maakunnan liitto johtaa sopimusneuvotteluja ja asettaa väliaikaisen valmistelutoimielimen neuvottelussa sovittu mukaisesti.

Kun väliaikainen valmistelutoimielin on asetettu, maakunnan liiton on huolehdittava, että valmistelutoimielimen ensimmäinen kokous kutsutaan koolle. Maakunnan liiton on järjestettävä valmistelutoimielimelle kokous- ja työtilat sekä huolehdittava valmistelutoimielimen työskentelyedellytysten muusta varmistamisesta. Maakunnan liitto vastaa myös valmistelutoimielimen toiminnan ja henkilöstön edellyttämistä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutehtävistä.

6.2 Talousarvioasetelma ja sitovuustaso

Kainuun liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Toimintasuunnitelmassa on esitetty kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi eri vastuualueille osoitetut henkilöstö- ja talousresurssit.

Talousarvio jakautuu käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Käyttötalousosasta ilmenee koko Kainuun liiton toiminnan kustannusrakenne pääluokittain.

Käyttötalousosa on lisäksi esitetty vastuualueittain: alueidenkäyttö, elinkeinot ja aluekehitys, hallintopalvelut ja viestintä sekä luottamushenkilöhallinto (joka ei ole varsinainen vastuualue).

Arvioitaessa talousarviota vastuualueittain/kululajeittain tulee kiinnittää myös huomiota siihen, osa kuluista on kirjattu ainoastaan hallintopalvelut ja viestintä -vastuualueelle keskitetysti mm. esim. vuokrat, toimistotarvikkeet, siivoukset.

Investointiosaa ei ole, vaan esitetty vähäinen käyttöomaisuuden osto, joka sisältää atk-laitteistoa ja muuta toimiston tarvitsemää teknistä kalustoa, hankitaan käyttötaloudella.

Rahoitusosasta ilmenee, että mahdolliset yllättävät investoinnit katetaan vuosikatteella, jonka johdosta investointien osalta lainoitustarvetta ei liitolla toistaiseksi ole.

Maakuntavaltuuston vahvistama talousarvio sitoo maakuntahallitusta jäsenkuntien tulorahoituksen 2 456 194 euron osalta.

6.3 Kainuun liiton talousarvio ja -suunnitelma 2017 – 2019

Talousarvio

Vuoden 2017 talousarvion loppusumma toimintatuottojen osalta on 2 768 125 euroa. Toimintatuotot ovat vuoden 2016 talousarvioon verrattuna 5,8 prosenttia suuremmat. Toimintamenot vuonna 2017 ovat 2 768 125 euroa eli 5,8 prosenttia suuremmat kuin edellisellä vuonna. Muutokset johtuvat lähinnä siitä, että liiton palveluksessa on maakuntauudistuksen valmistelua johtava muutosjohtaja (jonka kuluihin sote, ELY ja TE-toimisto kylläkin osallistuvat ja näkyy tulopuolella) sekä lisääntyneet vuokramenot lisätilatarpeen johdosta. Jäsenkuntien maksuosuus on 2 456 194 euroa, jossa ei ole muutosta vuoden 2016 maksuosuuteen.

Kainuun liitto on tehnyt kolmella edellisellä tilikaudella ylijäämäiset tulokset. Näistä ylijäämistä osa päätettiin käyttää biotuotetehdasta koskevien jatkotoimenpiteiden väliaikaiseen rahoitukseen ja osa siirrettiin kesällä 2016 aiemmin perustettuun Kainuun tulevaisuusrahastoon. Rahasto on joustava, nopea väline pienten hankkeiden, suunnitelmien ja toimenpiteiden käynnistämiseen.

Talousarvion yksityiskohtaiset perustelut

Luottamushenkilöhallinto

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varauduttu luottamushenkilöiden vuosipalkkioiden, kokouspalkkioiden, matkakorvausten ja muiden kokous- ja koulutuskustannusten maksamiseen. Muihin yhteistoimintaosuuksiin maakuntahallituksen alla on varattu 58 409 euroa erilaisiin uusiin kesken toimintavuoden ilmaantuviin toimintoihin, hankkeisiin ja tilaisuuksiin osallistumiseksi. Suurin osa näistä on sellaisia, joihin olemme jo sitoutuneet (mm. VT5-yhteistyö, Muuttajakoordinaattori ja Kainuun biotalouden osaamisen kehittäminen).

Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista (myyntituotot) sekä muista tuotoista, joihin kirjataan tekninen tuki ja projektitoiminnan tuotot (EAKR-tekninen tuki 84 000 euroa, projektit 20 000 euroa). Kuntien maksuosuuksilla katetaan noin 89 % liiton toimintakuluista. Lisäksi tulopuolella on liiton saama valtionapu Suomi 100 -koordinaatioon, Muuttajakoordinaattori-hankkeen ESR-tuki sekä Kainuun soten, Kainuun ELY:n ja Kainuun TE -toimiston maksuosuudet muutosjohtajan toimintakuluihin.

Toimintakulut

Viraston toimintakulut muodostuvat palkoista ja niiden sivukuluista (henkilöstökulujen osuus 63 %), palveluiden ostoista (27 %), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnoista (2 %), vuokrasta (5 %) ja muista toimintakuluista (3 %).

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotoissa korkotuloja syntyy liiton pankkitilien koroista. Summat ovat niin vähäisiä, että sellaisia ei ole arvioitu kertyvän tuloksi talousarviossa.

Liiton omat projektit

Projektit eivät ole liiton jäsenkuntien maksuosuuskatteista toimintaa, muuten kuin omarahoitusosuuden osalta. Kulut katetaan projektien tuotoilla. Projektitoiminta saattaa aiheuttaa kuitenkin liiton maksuvalmiuden heikkenemistä, koska projektien tuotot kertyvät viiveellä. Projektitoiminnassa voi syntyä kuluja, joita ei voida hyväksyä projektin menoksi ja hankkeiden suunnittelu kuuluu yleensä hakijan vastuulle. Näihin kustannuksiin varaudutaan talousarviossa arviomäärärahalla.

Maakuntavaltuustoaloitteesta lähtenyt Muuttajakoordinaattorihanke on valmistelussa. Hankehakemus toimitetaan viimeistään tammikuussa 2017 Kainuun ELY -keskukseen päätettäväksi ESR-ohjelmärahoitteisena. Hankevetäjä tulee aikanaan sijoittumaan Kainuun liittoon.

Lisäksi liitossa on valmisteilla kaksi hanketta CBC Karelia -ohjelmasta rahoitettavaksi. Toinen on Via Karelia -hanke v. 2017 – 2020 ja toinen Vienan reitti – Vuokkiniemi -hanke v. 2017 – 2020.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa kuinka tulorahoitus riittää toimintamenoihin ja rahoitusmenoihin. Tuloslaskelmasta saadaan seuraavat tunnusluvut: toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli/alijäämä.

Vuosikate on talousarviovuonna 0 euroa, koska liitolla ei ole katettavia poistoja, jolloin tilikauden tulokseksi muodostuu myös 0 euroa.

Vuodelle 2019 ei ole budjetoitu lukuja. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittu olettamalla, että maakuntaudistuksen toimeenpano toteutuu tavoitellussa aikataulussaan ja uudet maakunnan aloittavat toimintansa vuoden 2019 alussa.

KAINUUN LIITTO
TUOSLASKELMA 2017 ja TS2017 - 2019

	TA2016	TA2017	Muutos %	TA2018	Muutos %	TA2019	Muutos %
Myyntituotot	0	0		0		0	
	2 456	2 456		2 456		2 456	
Kuntien maksuosuudet	194	194	0,00 %	194	0,00 %	194	0,00 %
				214		214	
Tuet ja avustukset	153 235	214 009	39,66 %	009	0,00 %	009	0,00 %
Muut tuotot	6 300	97 922	1454,32 %	97 922	0,00 %	97 922	0,00 %
TOIMINTATUOTOT	2 615	2 768	5,83 %	2 768	0,00 %	2 768	0,00 %
	729	125		125		125	
	1 475	1 748		1 748		1 748	
Henkilöstökulut	596	611	18,50 %	611	0,00 %	611	0,00 %
				742		742	
Palvelujen ostot	916 583	742 878	-18,95 %	878	0,00 %	878	0,00 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	51 850	57 500	10,90 %	57 500	0,00 %	57 500	0,00 %
				219		219	
Muut toimintakulut	171 700	219 136	27,63 %	136	0,00 %	136	0,00 %
TOIMINTAKULUT	2 615	2 768	5,83 %	2 768	0,00 %	2 768	0,00 %
TOIMINTAKATE	0	0	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	0	0	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	0	0	0	0	0	0	0
TUOSLASKELMA	0	0	0	0	0	0	0

Tuloslaskelma vastualueittain:

KAINUUN LIITTO YHTEENSÄ

	TA 2017	TA 2016	%
Myyntituotot	2 456 194	2 456 194	0,0 %
Tuet ja avustukset	214 009	153 235	39,7 %
Muut toimintatuotot	97 922	6 300	1454,3 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 768 125	2 615 729	5,8 %
Henkilöstökulut	-1 748 611	-1 475 596	18,5 %
Palvelujen ostot	-742 878	-916 583	-19,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-57 500	-51 850	10,9 %
Avustukset	0	0	0,0 %
Muut toimintakulut	-219 136	-171 700	27,6 %

TOIMINTAKULUT	-2 768 125	-2 615 729	5,8 %
TOIMINTAKATE	0	0	
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	
VUOSIKATE	0	0	
TILIKAUDEN TULOS	0	0	

ELINKEINOT JA ALUEKEHITYS

	TA 2017	TA 2016	%
Myyntituotot	0	0	
Tuet ja avustukset	20 000	20 000	0,0 %
Muut toimintatuotot	0	0	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	20 000	20 000	
Henkilöstökulut	-612 900	-657 102	-6,7 %
Palvelujen ostot	-126 900	-121 950	4,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 200	-26 300	-0,4 %
Avustukset			
Muut toimintakulut	-8 700	-7 000	24,3 %
TOIMINTAKULUT	-774 700	-812 352	-4,6 %
Rahoitustuotot ja kulut		0	
TILIKAUDEN TULOS	-754 700	-792 352	-4,8 %

ALUEIDENKÄYTTÖ

	TA 2017	TA 2016	%
Myyntituotot	0	0	
Tuet ja avustukset	0	0	
Muut toimintatuotot	0	0	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	0	0	
Henkilöstökulut	-251 873	-252 822	-0,4 %
Palvelujen ostot	-99 800	-112 400	-11,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 550	-6 050	-24,8 %
Avustukset			
Muut toimintakulut	-2 900	-3 600	-19,4 %
TOIMINTAKULUT	-359 123	-374 872	-4,2 %
Rahoitustuotot ja kulut			
TILIKAUDEN TULOS	-359 123	-374 872	-4,2 %

HALLINTOPALVELUT			
	TA 2017	TA 2016	%
Myyntituotot	0	0	
Tuet ja avustukset	0	0	
Muut toimintatuotot	8 300	6 300	31,7 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	8 300	6 300	31,7 %
Henkilöstökulut	-530 459	-445 297	19,1 %
Palvelujen ostot	-287 800	-277 400	3,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 750	-19 000	19,7 %
Avustukset	-2 000	-2 000	0,0 %
Muut toimintakulut	-116 500	-129 500	-10,0 %
TOIMINTAKULUT	-959 509	-873 197	9,9 %
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	
TILIKAUDEN TULOS	-951 209	-866 897	9,7 %

LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO			
	TA 2017	TA 2016	%
Myyntituotot	2 456 194	2 456 194	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	
Muut toimintatuotot	0	0	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 456 194	2 456 194	0,0 %
Henkilöstökulut	-61 500	-48 300	27,3 %
Palvelujen ostot	-149 575	-309 673	-51,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 200	-500	540,0 %
Avustukset			
Muut toimintakulut	-7 200	-12 400	-41,9 %
TOIMINTAKULUT	-221 475	-370 873	-40,3 %
Rahoitustuotot ja kulut		0	
TILIKAUDEN TULOS	2 234 719	2 085 321	7,2 %

JÄSENKUNTIEN MAKSUOSUUSLASKELMA VUODELLE 2017 v. 2015 ASUKASLUVUN PERUSTEELLA

Kunta	Asukasluku vuonna 2014	Asukasluku vuonna 2015	Maksuosuus 2016 euroa	Maksuosuus 2017 euroa	Muutos euroa	%:ia koko maksu- osuudesta
Hyrnsalmi	2 490	2 422	80 347	78 978	-1 369	3,2 %
Kajaani	37 791	37 622	1 219 433	1 226 793	7 360	49,9 %
Kuhmo	8 950	8 806	288 797	287 149	-1 648	11,7 %
Paltamo	3 564	3 488	115 003	113 738	-1 264	4,6 %
Puolanka	2 824	2 776	91 124	90 521	-603	3,7 %
Ristijärvi	1 416	1 351	45 691	44 054	-1 637	1,8 %
Sotkamo	10 598	10 523	341 974	343 138	1 164	14,0 %
Suomussalmi	8 486	8 336	273 825	271 823	-2 001	11,1 %
Vaala			0	0	0	0,0 %
Yhteensä	76 119	75 324	2 456 194	2 456 194	0	100 %

6.4 Henkilöstösuunnitelma 2017

Kainuun liiton virastossa henkilöstö sijoittuu kolmelle vastuualueelle, joita ovat elinkeinot ja aluekehitys, alueidenkäyttö sekä hallintopalvelut. Liiton sisäinen työskentely tapahtuu pääosin kolmessa ydinprosessissa. Vastuualueen johtaja toimii alueensa henkilöstön esimiehenä ja vastaa alueensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

Kainuun liiton henkilöstörakenne uusiutunee suunnitelmakaudella, sillä vanhuuseläkeiän saavuttaa merkittävä osa henkilöstöstä. Kainuun liiton henkilökunnan määrä vuoden 2017 alussa on arviolta 22 henkilöä. He kaikki ovat toistaiseksi voimassa olevassa virka- tai työsuhteessa. Kolme henkilöä tekee osa-aikaista työtä.

Maakuntahallitus linjasi kokouksessaan 22.8.2016 liiton lyhyen ja pitkän tähtäimen henkilöstösuunnitelman. Lyhyellä tähtäimellä se tarkoittaa, että valmistellaan tyhjäksi jäävien vakanssien täyttäminen tämänhetkisillä tarpeilla. Pitkällä tähtäimellä liitto pyrkii täyttämään lähivuosina avoimeksi tulevat vakanssit omien tarpeidensa sekä tulevan maakuntahallinnon tarpeet huomioiden.

Tavoitteet

- Selkiytetään johtamis- ja toimintaprosesseja
- Pidetään yllä ja kehitetään aktiivista työhyvinvointitoimintaa.
- Vapautuvien virkojen/toimien osalta selvitetään tehtävien uudelleenjärjestelyt ottaen huomioon tulevan maakuntaudistuksen henkilöstö- ja osaamistarpeet.

Mittarit

Kehityskeskustelut ja henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnit toteutetaan vuosittain ja työn vaativuuden arviointi tarkistetaan tehtävän vaativuuden muuttuessa. Henkilöstön

koulutussuunnitelmaa on laadittu, henkilöstöä kannustetaan työhön liittyvän ammattitaidon ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Vuorotteluvapaan käyttö ja työajan joustot ovat mahdollisia, henkilöstölle tarjotaan myös hyvät työterveyspalvelut ja mahdollisuus kulttuuri- ja liikuntaseteleiden käyttöön. Tasa-arvo-ohjelma on laadittu ja noudatetaan. Tarvittaessa tehtäviä voidaan yhdistää ja vapautuvia tehtäviä uudelleen järjestää.

Henkilöstö jakaantuu vastuualueille seuraavasti:

Lisäksi Kainuun liitto ostaa Kainuun sotelta viestintäpäällikön työpanosta yhden työpäivän verran viikossa (~20 % hänen työajasta).

6.5 Ohjelmarahoitus

Kainuun liitto toimii Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) välittävänä toimielimenä. Aluekehitysrahasto-ohjelman Kestävää kasvua ja työtä, Suomen rakennerahasto-ohjelma 2014 - 2020 toimintalinjat ovat: Pk-yritystoiminnan kilpailukyky sekä Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen. Kainuun liiton suunniteltu kokonaisrahoitus vuodelle 2017 on 4,385 milj. €, josta (EAKR -myöntövaltuutta) Euroopan unionin/valtion rahoitusosuus on yht. 3,137 milj. € ja laskennallista alueemme kuntien rahoitusta 1,248 milj. €.

Kainuu kuuluu rajat ylittäviin yhteistyöohjelmien toteutusalueisiin. Pohjoinen Periferia ja arktinen -ohjelma 2014 - 2020 (kokonaisrahoitus 56 milj. €, TEM vastaa maakohtaisesta vastinrahoituksesta. Rahoitusta ei jaeta maakohtaisesti). Lapin liitto on Suomen alueiden yhteyshenkilö. ENI Karelia CBC -ohjelma 2017 - 2022 kokonaisrahoitus on 43 milj. €. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastaa ohjelman hallinnoinnista. Ohjelma toteutetaan Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Karjalan tasavallan alueilla.

Interreg Europe -ohjelman 2014 – 2020 kokonaisrahoitus on 359 miljoonaa euroa. Ohjelmasta tuleva EU-tuki on 85 % julkisille toimijoille ja 5 % yksityisille voittoa tuottamattomille toimijoille. Ohjelman varat jaetaan ohjelma-alueelle ja tukikelpoisille organisaatioille kohdennetuilla

avoimilla hankehauilla, joihin kansainväliset hankekonsortiot voivat osallistua. Kainuusta on mahdollisuus hakea rahoitusta näitä ohjelmia toteuttaviin hankkeisiin.

Myös **Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020** on merkittävä alueellinen ohjelma, joka on käynnistynyt jo vuoden 2015 aikana. Laskennallinen Kainuun osuus on koko ohjelmakaudella noin 22,8 milj. €. Lisäksi on kuntarahoitusta n. 0,600 milj. € eli vuositasolla se on keskimäärin 3,3 milj. €. Leader -ohjelmissa on käytössä ohjelmakaudella 2014–2020 yhteensä n. 10,0 milj. €, sisältäen myös kuntarahan; tämä tarkoittaa, että laskennallisesti vuositasolla summa on 1,4 milj. €.

Euroopan Unionissa alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan ja rahoitetaan EU-ohjelmakaudella 2014–2020 EAY- ja ENI-ohjelmilla. Kainuun liitto toimii EU:n ohjelmissa ja tulevan ohjelmakauden ohjelmien valmistelussa ja hanketoiminnan aktivoinnissa seuraavasti:

- **ENI CBC Karelia-ohjelma 2014–2020**; ohjelmassa on jaossa ohjelma-alueelle 43 milj. € (Ohjelma-alueita on Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Karjalan tasavallan alueet). Lisäksi on optio 32 milj., joka realisoituu 2018 jälkeen. Maakunnittaista laskennallista rahoituskattoa ei ole, joten ohjelman hyödyntäminen vaatii alueellista aktiivisuutta, hankesuunnittelun aktivointia. Ohjelmasta rahoitettaville hankkeille myönnettävä tuki enintään 90 %. Ohjelman ensimmäiset hakukierrokset avautuvat tammikuussa 2017. Hankkeiden toteutusaika on 2017-2022.
- **Itämeren alueen -ohjelman** toteutukseen osallistutaan ohjelmahallinnossa sekä hankkeilla.
- **Pohjoisen Periferian -ohjelman** osalta osallistutaan ohjelman hankkeiden valmisteluun.
- **Kolarctic CBC -ohjelmassa** Kainuun liitännäisjäsenyys mahdollistaa osallistumisen nykyistä näkyvämmiin hankkeiden toteutukseen mm. Murmanskin ja Arkangelin suuntaan.
- **Interreg Europe 2014 – 2020 -ohjelman** toteutukseen osallistutaan hankkeiden toteuttajina sekä alueellisina yhteistyökumppaneina erityisesti hankkeisiin liittyvien alueellisten sidosryhmätyöryhmien toimintaa koordinoimalla.

EU:n erillisohjelmia Kainuun liitto ei toteuta suoraan, mutta osallistuu aluekehitysviranomaisen roolissa useisiin hankkeisiin, jossa rahoituksen ehtona on alueviranomaisen sitoutuminen.

KAINUUN LIITTO

Julkaisuluettelo 1.1.2013 alkaen

Sarja A: virallisesti hyväksytyt julkaisut

Sarja B: selvitykset ja tutkimukset

Sarja C: hallinnolliset asiakirjat

Sarja D: monistesarja

Sarja A		
A:1	Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma eli TOTSU 2014-2015	2013
A:2	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2015-2016	2014
A:3	Kainuu-ohjelma	2014
A:4	Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava	2014
A:5	Kainuun 1. vaihemaakuntakaava	2015
A:6	Viestinnän linjaukset 2016-2020	2015
A:7	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2016 – 2017	2015
A:8	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2017 - 2018	2016
Sarja B		
B:1	Kainuu - kaunis mutta kaukana, Kainuun maakuntakuvatutkimus	2013
B:2	Kainuun skenaariot 2035 loppuraportti	2013
B:3	Kainuun ympäristöohjelma 2020	2013
B:4	Kainuun Venäjä –strategia 2020	2013
B:5	Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys	2013
B:6	Kainuun kaupan palveluverkkoselvitys	2013
B:7	Selvitys Kainuun biotalouden aluetalousvaikutuksista – Kainuun biotalouden aluemallinnus. (2014) Aluekehityssäätö & Helsingin yliopisto, Ruralia-Instituutti	2014
B:8	Kainuun maakuntakaavan seurantaraportti 2015	2015
B:9	Selvitys digitalisaation mahdollisuuksista Kainuussa. (Kainuun ennakointihanke, Ramboll Management Consulting	2015
B:10	Kainuun tuulivoimamaakuntakaava. Vaikutukset NATURA 2000-verkoston alueisiin	2015
B:11	Ekologiset yhteydet, luontomatkailu ja hiljaiset alueet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa. ELMA-hankkeen loppuraportti	2016
Sarja C		
C:1	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2013	2013
C:2	Kainuun liiton toimintasuunnitelma ja talousarvio 2014 ja taloussuunnitelma 2014-2016	2013
C:3	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2014	2014
C:4	Kainuun liiton toiminta- ja taloussuunnitelma 2015-2017 ja talousarvio 2015	2014
C:5	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2015	2015
C:6	Talous- ja toimintasuunnitelma 2016-2018 ja talousarvio 2016	2015
C:7	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2015	2016
C:8	Talous- ja toimintasuunnitelma 2017-2019 ja talousarvio 2017	2017
Sarja D		
D:1	Kainuun seudullisesti merkittävät ampumaradat 2013	2013
D:2	Yhteisöllisyydellä turvallisuutta Kainuussa. Kainuun turvallisuussuunnitelma 2015 – 2018	2015

Kainuun liitto

Kainuun liitto
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Puh. vaihde 08 615 541, faksi 08 6155 4260
S-posti kainuunliitto@kainuu.fi

www.kainuu.fi